

25817

GK-9

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 76791929/610/ 99
Konu : Yazılı soru önergesi (7/25817)

09-04-2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 26.06.2013 tarih ve 130455 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde yer alan İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın TÜRELİ tarafından verilen 7/25817 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevap ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

Ek: Cevap (3 sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN RAHMİ AŞKIN TÜRELİ'İN 7/25817 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Bakanlığımız tarafından hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisi Taslağındaki temel politika eksenlerinden biri “Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması”dır.

Kadınların kayıt dışı çalışma oranının 2023 yılında yüzde 30’a düşürülmesi hedefimiz bulunmaktadır.

Türkiye işgücü piyasasının en temel yapısal sorunlarından biri kayıt dışı istihdamdır. Ülkemizde işsizliğin doğal işsizlik düzeyine geriletilebilmesi ve çalışma barışı korunarak istihdamın geliştirilebilmesi için kayıt dışı istihdamın azaltılması öncelikli konularımızdandır.

Bakanlığımız tarafından hazırlanan Ulusal İstihdam Stratejisi Taslağında, 2023 hedeflerinden biri tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranının yüzde 15’in altına indirilmesidir. Bu hedef doğrultusunda kayıt dışı istihdamla mücadelede, caydırıcı ve özendirici tedbirlerin bir arada uygulanması yaklaşımıyla kayıtlı sektörlerin güçlendirilmesi, kayıt dışı istihdamın engellenmesi, kayıtlı sisteme girişlerin artırılması, kayıtlı istihdam konusunda farkındalığın artırılması, yabancı kaçak işçiliğin önlenmesi kapsamındaki çalışmaların eşgüdüm içinde uygulanmasına özen gösterilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı koordinatörlüğünde Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2011-2013) çerçevesinde Bakanlığımızın sorumlu olduğu eylemler kapsamında çalışmalar yürütülmektedir.

Kayıtdışı istihdamla mücadele kapsamında tarama teftişleri yapılmaktadır. Tarama teftişlerinin amacı, kayıtdışı işyerleri, kayıtdışı çalışan işçiler ve çalışma izni olmayan yabancı uyrukluların tespit edilmesi ile asgari çalışma yaşının altındaki çalışan çocukların çalışmaktan alıkonularak eğitime yönlendirilmesidir. Bununla birlikte denetimin sağlayacağı etki sonucunda denetime alınamayan işyerlerinde de kayıtdışı istihdamın, izinsiz yabancı istihdamının ve asgari çalışma yaşının altındaki çocuk işçilerin istihdamının düşük seviyeye indirilmesi hedeflenmiştir.

Denetim yapılan 19.017 işyerinde sigostasız işçi çalıştırdığı tespit edilen işyerleri hakkında idari para cezası uygulanmıştır.

Çalışma izni bulunmayan yabancı uyruklu çalışanlarla ilgili olarak 4817 sayılı Kanunun 21/II maddesi uyarınca izinsiz bağımlı çalışan 83 işçiye toplam 56.357,00 TL, aynı kanunun 21/III maddesi uyarınca izinsiz yabancı uyruklu çalıştıran işyerlerine toplam 570.780,00 TL, bağımsız çalışan yabancı uyruklu 1 kişiye ise 2.717,00 TL olmak üzere toplam 629.854,00 TL idari para cezası uygulanması istenmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca 2012 yılı içerisinde 12.984 işyeri denetlenmiştir. Bu işyerlerinde toplam 27.499.015,00 TL idari para cezası kesilmiştir.

Sosyal güvenlik denetmenlerince yapılan denetimlere ve kesilen cezalara ilişkin tablo aşağıdadır.

KONULAR	DENETİM
2012 yılında işyerlerinde yapılan denetim sayısı	52.978
2012 yılında denetim sonuçları (tescilsiz işyeri)	7.831
2012 yılında denetim sonuçları(kayıt dışı çalışan kişi sayısı)	31.595
2012 yılında denetimler sonucu tahakkuk ettirilen prim aslı borcu	66.594.027,27(TL)
2012 yılında denetimler sonucu kesilen idari para cezası tutarı	188.138.995,24 (TL)

2013 Mart TÜİK verilerine göre, istihdamda kayıt dışılık oranının iktisadi faaliyetlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İktisadi Faaliyetler	Kayıt Dışılık Oranı (%)
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	82,95
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	9,57
İmalat Sanayi	21,35
Elektrik, Gaz, Buhar, Su ve Kanalizasyon	28,64
İnşaat ve Bayındırlık İşleri	39,99
Toptan ve Perakende Ticaret	29,07
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	31,65
Ulaştırma ve Depolama	26,33
Bilgi ve İletişim	12,10
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3,58
Gayrimenkul Faaliyetleri	21,78
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	13,95
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	15,69
Kamu Yönetimi ve Savunma	5,07
Eğitim Hizmetleri	2,81
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	18,97
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	31,19
Diğer Hizmet Faaliyetleri	50,50
Toplam	36,78

*15+Yaş Grubuna Göre

2013 Mart ayı TÜİK verilerine göre, kayıt dışılık oranlarının çalışanların yaş gruplarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Yaş Grubu	Kayıt Dışılık Oranı (%)
15-19	68,86
20-24	36,33
25-29	23,68
30-34	25,46
35-39	26,26
40-44	30,60
45-49	36,16
50-54	50,25
55-59	63,71
60-64	73,67
65+	83,41
Toplam	36,78

*15+Yaş Grubuna Göre

2013 Mart ayı TÜİK verilerine göre, İstihdamda kayıt dışılık oranlarının çalışanların eğitim durumlarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Eğitim Durumu	Kayıt Dışılık Oranı (%)
Okuma-Yazma Bilmeyen	90,90
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	76,80
İlkokul	50,54
Ortaokul veya Dengi Meslek Okul	28,27
Genel Lise	20,98
Lise Dengi Meslek Okul	16,16
Yüksekokul veya Fakülte	4,97
İlköğretim	53,64
Toplam	36,78

*15+Yaş Grubuna Göre

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte Kurumca kayıt dışı istihdamla mücadele kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla veri paylaşımının sağlanması amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

Bakanlığımızca ilgili ve bağlı kuruluşları da kapsayacak şekilde yeni bir anlayışla 15 Kasım 2010 tarihi itibarıyla “Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi” hizmet vermeye başlamıştır. Söz konusu ihbar hattı sayesinde işvereni karşısında güçsüz durumda bulunan ve haklarını yeterince savunamayan işçilerin haklarının korunması amaçlanmıştır.

İHKİB, TURMOB, KOSGEB, TZOB, sanayi odaları, ticaret odaları, üniversiteler gibi sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapılarak işverenlerin sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirilmeleri sağlanmıştır.

Kurumca işverenlere ve dolayısıyla işçilerin istihdamını arttırmaya yönelik birçok teşvik uygulaması söz konusu olmakla birlikte, 4447 sayılı İşsizlik Kanununun Geçici 10’uncu maddesi gereği 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadın sigortalıların madde içeriğinde belirtilen koşullara uygun olarak 31.12.2015 tarihine kadar işe alınmaları halinde sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarının tamamı, mesleki yeterlik belgesi sahipleri için 48 ay süreyle, diğer kişiler içinse durumlarına göre en az 6 ile 36 ay arasında değişen sürelerde işsizlik sigortası fonundan karşılanmasını sağlayan teşvik uygulaması kadınlara yönelik pozitif ayırım içeren ve kadınların istihdama katılımını ciddi oranda arttıran bir uygulama olarak yürürlükte bulunmaktadır.

Diğer yandan 2008 yılından itibaren etkin bir şekilde kurumla diğer kurumlar arasında yürütülmekte olan veri paylaşımı yoluyla gerçekleştirilen çapraz kontroller neticesinde fiili herhangi bir denetim yapılmadan kayıt dışılıkla mücadelede ciddi ilerlemeler sağlanmıştır.

“Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2014-2016)” çerçevesinde, kurumca kayıt dışı istihdam oranlarının düşürülmesi yönünde ciddi çalışmalar yürütülmesi planlanmaktadır.